

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA STOPNIE SZKOLNE

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
Sąsiedzi Polski				
Czechy i Słowacja				
<ul style="list-style-type: none"> ■ lokalizuje na mapie Czechy i Słowację, ■ podaje nazwy stolic Czech i Słowacji oraz wskazuje na mapie ich położenie, ■ podaje przykłady walorów turystycznych Czech i Słowacji 	<ul style="list-style-type: none"> ■ opisuje, korzystając z mapy, położenie geograficzne Czech i Słowacji, ■ lokalizuje na mapie wskazane krainy geograficzne, rzeki oraz miasta Czech i Słowacji 	<ul style="list-style-type: none"> ■ porównuje, na podstawie map, środowisko przyrodnicze (w tym bogactwa mineralne) Czech i Słowacji, ■ podaje przykłady współzależności między środowiskiem przyrodniczym a działalnością gospodarczą w omawianych państwach 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wykazuje różnice w rozwoju gospodarczym Czech i Słowacji 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wykazuje wpływ przystąpienia do UE Czech i Słowacji na rozwój gospodarczy tych państw
Ukraina, Białoruś, Litwa				
<ul style="list-style-type: none"> ■ wskazuje na mapie Ukrainę, Białoruś i Litwę, ■ podaje nazwy stolic omawianych państw oraz lokalizuje je na mapie, ■ odczytuje z mapy nazwy największych rzek oraz miast omawianych państw 	<ul style="list-style-type: none"> ■ opisuje położenie geograficzne Ukrainy, Białorusi i Litwy, ■ wskazuje na mapie miejsca występowania wybranych surowców mineralnych w omawianych państwach, ■ charakteryzuje warunki środowiska przyrodniczego w omawianych państwach z punktu widzenia przydatności dla rolnictwa, ■ wymienia główne kierunki produkcji rolnej w omawianych państwach, ■ przedstawia konsekwencje awarii elektrowni w Czarnobylu 	<ul style="list-style-type: none"> ■ porównuje, na podstawie map, środowisko przyrodnicze Ukrainy, Białorusi i Litwy, ■ przedstawia cechy rolnictwa Ukrainy, Białorusi i Litwy, ■ podaje przykłady przemian społecznych i gospodarczych na Ukrainie, ■ wskazuje przyczyny i konsekwencje ujemnego przyrostu naturalnego na Ukrainie 	<ul style="list-style-type: none"> ■ porównuje, korzystając z danych statystycznych, gospodarkę Białorusi i Litwy, ■ porównuje, korzystając z danych statystycznych, poziom gospodarki Ukrainy z poziomem gospodarki innych państw (uwzględniając główne kierunki oraz cechy wyróżniające) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ porównuje zmiany społeczne i gospodarcze zachodzące na Białorusi i na Litwie po 1990 roku, ■ podaje przykłady powiązań gospodarczych między Rosją a Białorusią
Rosja				
<ul style="list-style-type: none"> ■ wskazuje na mapie Rosję oraz podaje nazwę jej stolicy, ■ lokalizuje na mapie stolicę Rosji, ■ lokalizuje na mapie wskazane obiekty geograficzne Rosji (krainy 	<ul style="list-style-type: none"> ■ opisuje, korzystając z mapy, położenie geograficzne Rosji oraz jej stolicy, ■ podaje przykłady konsekwencji dużej rozciągłości południkowej i równoleżnikowej, 	<ul style="list-style-type: none"> ■ charakteryzuje, na podstawie map, środowisko przyrodnicze Rosji, ■ porównuje, korzystając z map, środowisko przyrodnicze europejskiej i azjatyckiej części Rosji, 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wykazuje zależności między elementami środowiska przyrodniczego Rosji, ■ porównuje zagospodarowanie azjatyckiej i europejskiej części Rosji, 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ocenia, na podstawie map, warunki środowiska przyrodniczego wskazanych obszarów Rosji z punktu widzenia życia i działalności człowieka,

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
geograficzne, rzeki, jeziora, morza, miasta)	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje, korzystając z map tematycznych, miejsca występowania wybranych surowców mineralnych i obszary upraw wybranych roślin, wymienia przyczyny spadku liczby ludności Rosji w ostatnim okresie, przedstawia zróżnicowanie narodowościowe i kulturowe Rosji, wskazuje, korzystając z mapy demograficznej, obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje różnice w zaludnieniu różnych regionów Rosji i wskazuje przyczyny tych różnic, wykazuje rolę surowców energetycznych w gospodarce Rosji 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny wyludniania się Syberii 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w źródłach statystycznych dane dotyczące miejsca Rosji w produkcji przemysłowej świata
Niemcy				
<ul style="list-style-type: none"> lokalizuje na mapie Niemcy oraz ich stolicę, lokalizuje na mapie przynajmniej trzy rzeki i trzy miasta Niemiec 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje, korzystając z mapy, położenie geograficzne Niemiec oraz ich stolicy, lokalizuje na mapie wskazane obiekty geograficzne Niemiec: <ul style="list-style-type: none"> krainy geograficzne, rzeki, miasta, wymienia główne cechy gospodarki Niemiec (nowoczesny, dobrze rozwinięty przemysł, wysoki poziom rolnictwa towarowego) 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje, na podstawie map, środowisko przyrodnicze Niemiec, wykazuje na przykładach związek produkcji rolnej Niemiec z warunkami środowiska przyrodniczego, identyfikuje cechy rolnictwa towarowego, przedstawia główne kierunki i przyczyny zmian w strukturze przemysłu w Reńsko-Westfalskim Okręgu Przemysłowym jako przykład zmian zachodzących w przemyśle w Europie Zachodniej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego starzenie się społeczeństwa Niemiec jest problemem społecznym i gospodarczym (z uwzględnieniem imigracji), przedstawia problemy gospodarcze powstałe w wyniku połączenia NRD i RFN, ocenia, na podstawie danych statystycznych, efektywność i towarowość rolnictwa Niemiec 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia środowisko przyrodnicze z punktu widzenia gospodarki kraju, wyjaśnia przyczyny dynamicznego rozwoju gospodarczego Niemiec, wykazuje rolę Niemiec w Europie
Europa				
Kraje skandynawskie				
<ul style="list-style-type: none"> lokalizuje na mapie kraje skandynawskie oraz ich stolice 	<p>pojęcia: gejzer</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia, korzystając z mapy, cechy położenia państw skandynawskich, podaje, korzystając z map, cechy środowiska przyrodniczego państw skandynawskich, 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje, na podstawie map tematycznych, związki między głównymi cechami środowiska przyrodniczego Europy Północnej a głównymi kierunkami rozwoju gospodarczego omawianych państw: <ul style="list-style-type: none"> wpływ nadmorskiego położenia na gospodarkę Norwegii, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia, na podstawie map: <ul style="list-style-type: none"> wspólne cechy środowiska przyrodniczego omawianych państw, 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje, na podstawie danych statystycznych, wskaźniki rozwoju gospodarczego państw skandynawskich

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki wpływające na średnią długość życia ludności w krajach skandynawskich, podaje przykłady działalności gospodarczej państw skandynawskich wynikającej z cech środowiska przyrodniczego tych krajów 	<ul style="list-style-type: none"> racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych (w tym rzek) w krajach Europy Północnej, wykorzystanie cech środowiska przyrodniczego dla rozwoju rolnictwa w Danii, wykorzystanie cech środowiska przyrodniczego dla rozwoju rybołówstwa w Islandii 	<ul style="list-style-type: none"> cechy środowiska przyrodniczego wyróżniające dane państwo, wykazuje zależność między położeniem Islandii w strefie ryftu a występowaniem wulkanów i gejzerów podaje cechy gospodarki, które wyróżniają dane państwo 	
Wielka Brytania				
<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie wielką Brytanię oraz jej stolicę, przedstawia wyspiarskie położenie Wielkiej Brytanii 	<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy położenia Wielkiej Brytanii, lokalizuje na mapie wskazane wyspy należące do Wielkiej Brytanii, lokalizuje na mapie krainy geograficzne i historyczne Wielkiej Brytanii, wykazuje wpływ położenia Wielkiej Brytanii na jej klimat 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje środowisko przyrodnicze Wielkiej Brytanii, przedstawia główne kierunki i przyczyny zmian w strukturze przemysłu Okręgu Środkowoangielskiego przedstawia cechy nowoczesnego przemysłu i rolnictwa Wielkiej Brytanii 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje znaczenie rewolucji przemysłowej i podbojów kolonialnych dla rozwoju Wielkiej Brytanii 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę imigrantów w gospodarce kraju
Francja				
<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Francję i jej stolicę, wskazuje na mapie przynajmniej trzy rzeki i trzy miasta Francji, przedstawia znaczenie Paryża jako światowej metropolii 	<p>pojęcia: technopolia</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje położenie geograficzne Francji oraz jej stolicy, lokalizuje na mapie główne krainy geograficzne, lokalizuje na mapie wskazane: <ul style="list-style-type: none"> rzeki, miasta, wskazuje, korzystając z map tematycznych, miejsca występowania wybranych surowców mineralnych i obszary upraw wybranych roślin 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje, na podstawie map, środowisko przyrodnicze Francji, lokalizuje na mapie wskazane okręgi przemysłowe, wykazuje wpływ warunków środowiska przyrodniczego na kierunki produkcji rolnej w różnych regionach Francji, wykazuje cechy rolnictwa towarowego i wyjaśnia przyczyny wysokiego poziomu rolnictwa Francji, uzasadnia znaczenie Paryża jako światowej metropolii 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę rolnictwa i przemysłu w gospodarce kraju, przedstawia cechy położenia, wielkości oraz układu przestrzennego Paryża 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje, na podstawie danych statystycznych, efektywność rolnictwa Francji z rolnictwem innych państw Europy, przedstawia, na podstawie wskazanych źródeł wiedzy, pozycję Francji w gospodarce Europy

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
Austria				
<ul style="list-style-type: none"> ■ lokalizuje na mapie Austrię i jej stolicę, ■ wskazuje na mapie obiekty geograficzne: Alpy, Dunaj, ■ podaje przykłady działalności gospodarczej w Alpach na przykładzie Austrii 	<ul style="list-style-type: none"> ■ opisuje położenie geograficzne Austrii oraz jej stolicy, ■ charakteryzuje łańcuch górski Alp 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wykazuje (na przykładzie Austrii) wpływ gór na: <ul style="list-style-type: none"> - rozmieszczenie ludności, - gospodarkę krajów alpejskich, - piętność gospodarki rolnej w Alpach, - wykorzystanie rzek do rozwoju energetyki, - rozwój turystyki, - transport 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wykazuje związki między elementami środowiska przyrodniczego Alp (piętność klimatu i roślinności, gleby, fen) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ przedstawia problemy rozwoju turystyki w Austrii
Walory turystyczne Europy Południowej. Planujemy wycieczkę po wybranych krajach Europy				
<ul style="list-style-type: none"> ■ podaje, korzystając z mapy, nazwy europejskich państw położonych nad Morzem Śródziemnym, ■ uzasadnia, dlaczego turyści chętnie odwiedzają państwa położone w rejonie Morza Śródziemnego, ■ projektuje, na podstawie wskazanego źródła wiedzy geograficznej, trasę wycieczki po wybranym mieście Europy 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wymienia nazwy państw położonych w Europie Południowej i lokalizuje je na mapie, ■ wymienia przykłady elementów środowiska przyrodniczego, które stanowią walory turystyczne państw śródziemnomorskich, ■ wymienia przykłady zabytków kultury materialnej państw Europy Południowej, ■ wymienia przykłady miast w wybranym regionie Europy najczęściej odwiedzanych przez turystów, ■ wymienia przykłady zabytków kultury materialnej we wskazanych miastach Europy 	<p>pojęcia: przemysł turystyczny</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ przedstawia wspólne cechy środowiska przyrodniczego krajów basenu Morza Śródziemnego, ■ wymienia przykłady walorów turystycznych państw śródziemnomorskich, ■ opracowuje, korzystając z map, przewodników, internetu, trasę wycieczki po wybranej części Europy, ■ prezentuje opracowaną trasę wycieczki po wybranej części Europy 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wymienia, na podstawie dowolnych źródeł informacji geograficznej, przykłady miejsc (w tym miasta) Europy Południowej najczęściej odwiedzane przez turystów, ■ rozpoznaje na fotografiach wskazane zabytki kultury materialnej Europy 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wykazuje związki między rozwojem turystyki państw Europy Południowej a warunkami przyrodniczymi tych państw, ■ wykazuje wpływ dziedzictwa kultury śródziemnomorskiej na rozwój turystyki w regionie basenu Morza Śródziemnego
Azja				
Azja – kontynent kontrastów				
<ul style="list-style-type: none"> ■ lokalizuje na mapie Azję, ■ opisuje położenie Azji w stosunku do równika i południka 0°, ■ lokalizuje, korzystając z mapy, wskazane obiekty geograficzne: <ul style="list-style-type: none"> - największe wyspy i półwyspy, 	<ul style="list-style-type: none"> ■ opisuje położenie geograficzne Azji w stosunku do innych kontynentów i oceanów, ■ nazywa i lokalizuje na mapie wybrane elementy linii brzowej Azji, 	<ul style="list-style-type: none"> ■ oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Azji, ■ charakteryzuje, korzystając z map tematycznych, środowisko przyrodnicze wskazanego obszaru Azji, 	<ul style="list-style-type: none"> ■ przedstawia związek między klimatem a stanem wód rzek w Azji w różnych porach roku, 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ocenia środowisko przyrodnicze wskazanych obszarów Azji z punktu widzenia życia i działalności człowieka

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
<ul style="list-style-type: none"> - krainy geograficzne (Himalaje i ich najwyższy szczyt, przynajmniej dwie wyżyny i dwie niziny), - rzeki (przynajmniej cztery) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ nazywa i lokalizuje na mapie główne formy ukształtowania powierzchni Azji, ■ wskazuje na mapie Azji obszary występowania głównych typów klimatu, ■ wskazuje na mapie Azji obszary występowania wybranych formacji roślinnych, ■ podaje przynajmniej dwa przykłady kontrastów przyrodniczych Azji 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wyjaśnia mechanizm powstawania monsunów, ■ wskazuje na mapie obszary bezodpływowe 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wyjaśnia przyczynę występowania bagien na Nizinie Zachodniosyberyjskiej, ■ wykazuje, na podstawie map tematycznych, że Azja jest kontynentem wielkich geograficznych kontrastów 	
Chiny				
<ul style="list-style-type: none"> ■ lokalizuje na mapie Chin i ich stolicę, ■ lokalizuje na mapie wybrane obiekty geograficzne: Nizinę Chińską, Tybet, Himalaje, Huang-ho, Jangcy, ■ podaje liczbę ludności Chin, ■ odczytuje, korzystając z mapy, nazwy największych miast Chin, ■ podaje przykłady roślin uprawianych w Chinach, ■ wskazuje na mapie obszary upraw ryżu w Chinach 	<ul style="list-style-type: none"> ■ opisuje położenie geograficzne Chin oraz ich stolicy, ■ przedstawia, na podstawie map tematycznych, warunki przyrodnicze obszarów, na których kształtowały się najstarsze azjatyckie cywilizacje, ■ lokalizuje, korzystając z mapy, wskazane obiekty geograficzne: <ul style="list-style-type: none"> - krainy geograficzne, - rzeki, - miasta. ■ lokalizuje, korzystając z mapy, obszary wydobywania wybranych surowców mineralnych oraz rejonów upraw wybranych roślin 	<ul style="list-style-type: none"> ■ przedstawia, korzystając z map tematycznych, zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Chin, ■ wyjaśnia, korzystając z map tematycznych, przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia ludności na obszarze Chin, ■ wykazuje związek rytmu upraw ryżu z cechami klimatu monsunowego, ■ identyfikuje cechy rolnictwa intensywnego (przy dużym nakładzie pracy ludzi), ■ przedstawia znaczenie Chin w gospodarce światowej 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wykazuje, na podstawie wykresów i danych liczbowych, przemiany ludnościowe i urbanizacyjne w Chinach, ■ wykazuje związek między zróżnicowaniem warunków środowiska przyrodniczego na obszarze Chin a typem rolnictwa (Chiny Wschodnie, Chiny Zachodnie), ■ wskazuje, korzystając z wykresów i danych liczbowych, zmiany znaczenia Chin w gospodarce światowej 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ocenia radykalną politykę demograficzną wprowadzoną przez chińskie władze i wymienia przykłady jej konsekwencji, ■ wskazuje przyczyny dynamicznego rozwoju przemysłu w Chinach
Japonia				
<ul style="list-style-type: none"> ■ wskazuje na mapie położenie Japonii i jej stolicy, ■ odczytuje, posługując się mapą, nazwy głównych wysp archipelagu japońskiego oraz oblewających go mórz, ■ wymienia kłeski żywiołowe nawiązujące Japonię. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ opisuje cechy położenia geograficznego Japonii oraz jej stolicy, ■ wskazuje na mapie największe wyspy japońskie i podaje ich nazwy, ■ wykazuje na przykładach dostosowanie życia ludności i gospodarki do warunków środowiska przyrodniczego 	<p>pojęcia: marikultura</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ opisuje kulturę japońską z uwzględnieniem cech narodowych Japończyków i ich znaczenia dla rozwoju gospodarki kraju, ■ podaje przykłady koncernów japońskich, które odgrywają dużą rolę w gospodarce światowej, 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wykazuje znaczenie czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii, ■ wykazuje, korzystając z wykresów i danych liczbowych, że Japonia jest potęgą gospodarczą świata 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wykazuje dostosowanie gospodarki Japonii do warunków środowiska przyrodniczego

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy i wskazuje na mapie położenie trzech japońskich miast, podaje przykłady znanych produktów przemysłu japońskiego 		<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek występowania wulkanów i trzęsień ziemi z położeniem wysp japońskich na granicy płyt litosfery, wyjaśnia przyczyny występowania tsunami, wyjaśnia przyczyny występowania tajfunów 		
Indie				
<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Indie oraz ich stolicę, wymienia główne rośliny uprawiane w Indiach, podaje przykłady wpływu religii (hinduizmu) na życie mieszkańców Indii 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje położenie geograficzne Indii oraz ich stolicy, lokalizuje, korzystając z mapy, wskazane obiekty geograficzne: <ul style="list-style-type: none"> – krainy geograficzne, – rzeki, – miasta, podaje liczbę ludności Indii, opisuje, na czym polega podział kastowy społeczeństwa Indii, podaje przykłady kontrastów gospodarczych Indii, wykazuje związek rytmu upraw i „kultury ryżu” z cechami klimatu monsunowego w Indiach i innych krajach Azji Południowo-Wschodniej 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje, korzystając z map, krainy geograficzne Indii, opisuje kontrasty społeczne w Indiach, przedstawia tradycyjne i nowoczesne działy przemysłu, wymienia cechy rolnictwa Indii i problemy jego rozwoju, wymienia i lokalizuje na mapie główne obszary rolnicze Indii z uwzględnieniem rodzaju upraw 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny i konsekwencje rozwoju wielkich miast, omawia najważniejsze przyczyny hamujące rozwój rolnictwa w Indiach (system dzierżawy, analfabetyzm ludności wiejskiej, wielkość gospodarstw rolnych, ubóstwo ludności wiejskiej) 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia najważniejsze problemy wynikające z przeludnienia, wykazuje wpływ religii (hinduizmu) na życie mieszkańców i gospodarkę Indii, wyjaśnia przyczyny gwałtownego rozwoju przemysłu high-technology w Indiach
Azja Południowo-Zachodnia				
<ul style="list-style-type: none"> lokalizuje, korzystając z mapy, region Bliskiego Wschodu, wskazuje ropę naftową jako główne źródło dochodu większości państw regionu 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia kraje muzułmańskie Bliskiego Wschodu, omawia, korzystając z mapy, położenie krajów Bliskiego Wschodu, wykazuje wpływ klimatu na cechy rolnictwa regionu 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje region Bliskiego Wschodu, uwzględniając: <ul style="list-style-type: none"> – cechy kulturowe, – zasoby ropy naftowej, – poziom rozwoju gospodarczego, wykazuje wpływ religii (islam) na życie społeczne i gospodarkę regionu, wymienia sposoby sztucznego nawadniania w krajach regionu 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek gospodarki państw Bliskiego Wschodu z posiadanymi złożami ropy naftowej 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje nowe działy przemysłu i usług, które obecnie rozwijają się w krajach Bliskiego Wschodu

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
Wybrane regiony świata				
Środowisko przyrodnicze Afryki				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ opisuje położenie geograficzne Afryki w stosunku do równika i południka 0°, ▪ lokalizuje, korzystając z mapy, wskazane obiekty geograficzne: Kotlinę Konga, Atlas, Kilimandżaro, Nil, Kongo, J. Wiktorii oraz J. Tanganika, ▪ lokalizuje, korzystając z mapy, obszary występowania lasu równikowego (w Kotlinie Konga), pustyń (Sahara) oraz sawanny 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ lokalizuje, korzystając z mapy, wskazane obiekty geograficzne: <ul style="list-style-type: none"> – kotliny, – wyżyny, – góry, – rzeki, – jeziora, ▪ opisuje, korzystając z map tematycznych, cechy środowiska przyrodniczego Afryki 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia związek występowania stref klimatyczno-roślinno-glebowych w Afryce i ich symetrycznego układu względem równika z położeniem geograficznym tego kontynentu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia powstawanie pasatów 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia przyczyny występowania wulkanów i rowów tektonicznych w Afryce
Strefa Sahelu				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ lokalizuje, korzystając z mapy, strefę Sahelu, ▪ wymienia główne zajęcia ludności zamieszkującej region Sahelu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ opisuje, korzystając z mapy, położenie geograficzne Sahelu, ▪ charakteryzuje, na podstawie map tematycznych, środowisko przyrodnicze Sahelu, ▪ opisuje życie ludzi i formy gospodarowania w strefie Sahelu, ▪ wymienia nazwy roślin żywnościowych uprawianych w strefie Sahelu, ▪ ocenia zasoby wodne Sahelu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje, korzystając z mapy, nazwy państw położonych w strefie Sahelu, ▪ wykazuje związek między działalnością człowieka w strefie Sahelu a zmianami zachodzącymi w środowisku przyrodniczym tego regionu, ▪ uzasadnia potrzebę racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody w środowisku charakteryzującym się poważnymi niedoborami słodkiej wody 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wykazuje na przykładzie strefy Sahelu związek między formami gospodarowania człowiekiem a zasobami wodnymi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, na czym polega pustynnienie Sahelu, ▪ podaje przykłady konfliktów zbrojnych (plemiennych, między państwowych) i wskazuje obszary ich występowania
Afryka na południe od Sahary				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ opisuje poziom życia ludności w krajach położonych na południe od Sahary 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia dwa najważniejsze problemy społeczne regionu (problem wyżywienia ludności, występowanie chorób) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia najważniejsze problemy demograficzne i gospodarcze państw afrykańskich położonych na południe od Sahary 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje poziom życia ludności w krajach Afryki położonych na południe od Sahelu, ▪ określa związki pomiędzy problemami wyżywienia ludności, występowaniem chorób (m.in. AIDS) a poziomem życia w krajach na południe od Sahary 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, dlaczego rolnictwo Afryki nie zaspokaja potrzeb ludności, ▪ wykazuje związek podziału politycznego Afryki oraz niektórych problemów społeczno-gospodarczych z przeszłością kolonialną tego kontynentu

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
Środowisko przyrodnicze Ameryki Północnej i Południowej				
<ul style="list-style-type: none"> ■ opisuje położenie Ameryki Północnej i Południowej w stosunku do południka 0°, równika i oceanów, ■ nazywa i wskazuje na mapie wybrane krainy geograficzne obu Ameryk: Andy, Kordyliery, Nizinę Amazonki, Nizinę Zatokową, Równiny Prerii, Wyżynę Brazylijską, ■ nazywa i wskazuje na mapie po dwie największe rzeki Ameryk 	<ul style="list-style-type: none"> ■ omawia, korzystając z mapy, położenie geograficzne Ameryki Północnej i Południowej, ■ lokalizuje na mapie wybrane obiekty geograficzne obu Ameryk (krainy geograficzne, rzeki, jeziora), ■ wskazuje obszary występowania wybranych formacji roślinnych 	<ul style="list-style-type: none"> ■ charakteryzuje, korzystając z map tematycznych, środowisko przyrodnicze Ameryki Północnej i Południowej, ■ podaje przyczyny występowania wulkanów i trzęsień ziemi na zachodnich wybrzeżach omawianych kontynentów ■ wykazuje związek strefowości roślinnej kontynentu ze strefowością klimatyczną 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wykazuje, korzystając z map tematycznych, podobieństwa i różnice między środowiskiem przyrodniczym Ameryki Północnej i Południowej 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wyjaśnia wpływ południkowego układu krain geograficznych na klimat Ameryk
Stany Zjednoczone				
<ul style="list-style-type: none"> ■ wskazuje na mapie Stany Zjednoczone i ich stolicę, ■ nazywa i wskazuje na mapie państwa sąsiadujące ze Stanami Zjednoczonymi, ■ wskazuje na mapie wybrane krainy geograficzne, rzeki (przynajmniej trzy), jeziora (cztery), ■ lokalizuje, korzystając z mapy, obszary gęsto zaludnione oraz przynajmniej pięć wielkich miast Stanów Zjednoczonych, ■ podaje główne kierunki migracji do Stanów Zjednoczonych dawniej i współcześnie 	<ul style="list-style-type: none"> ■ opisuje, korzystając z mapy, położenie geograficzne Stanów Zjednoczonych oraz ich stolicy, ■ przedstawia, korzystając z wykresów lub danych statystycznych, zróżnicowanie rasowe i etniczne społeczeństwa Stanów Zjednoczonych, ■ przedstawia, korzystając z mapy, rozmieszczenie ludności Stanów Zjednoczonych, ■ lokalizuje, korzystając z mapy, wybrane miasta (w tym wchodzące w skład megalopolis), ■ lokalizuje, korzystając z mapy, główne obszary rolnicze i miejsca występowania wybranych surowców mineralnych oraz największe okręgi przemysłowe, ■ przedstawia cechy przemysłu Stanów Zjednoczonych (masowa produkcja, wysoki poziom techniczny, automatyzacja produkcji), 	<ul style="list-style-type: none"> ■ przedstawia cechy miast amerykańskich, ■ wymienia czynniki rozwoju wielkich miast, ■ przedstawia, na podstawie map tematycznych, zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Stanów Zjednoczonych i jego wpływ na gospodarkę kraju, ■ wymienia cechy rolnictwa Stanów Zjednoczonych (wielkoobszarowe prywatne gospodarstwa rolne, towarowość rolnictwa, wysoki stopień mechanizacji, ekstensywny sposób gospodarowania, monokultury, specjalizacja gospodarstw rolnych), ■ przedstawia, korzystając z danych statystycznych, rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej, ■ wykazuje rolę przemysłu nowoczesnych technologii w gospodarce kraju 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wyjaśnia przyczyny zróżnicowania etnicznego i rasowego społeczeństwa Stanów Zjednoczonych, ■ podaje przykłady okręgów przemysłowych najnowszej generacji, ■ wykazuje związki między rozmieszczeniem okręgów przemysłowych a występowaniem surowców mineralnych 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wyróżnia główne cechy i przyczyny wielokulturowości społeczeństwa Stanów Zjednoczonych, ■ wykazuje rolę imigrantów w rozwoju gospodarczym Stanów Zjednoczonych, ■ wykazuje związki między gospodarką rolną a warunkami środowiska przyrodniczego różnych regionów kraju (z uwzględnieniem cech rolnictwa ekstensywnego)

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykład Doliny Krzemowej jako okręgu przemysłowego najnowszej generacji 			
Brazylia				
<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Brazylię i jej stolicę, lokalizuje na mapie obiekty geograficzne Brazylii: <ul style="list-style-type: none"> – krainy geograficzne, – rzeki (dwie najdłuższe), wymienia nazwy dwóch roślin plantacyjnych uprawianych w Brazylii, przedstawia warunki życia ludności w dzielnicach nędzy, podaje przykłady działalności gospodarczej w Amazonii 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje, korzystając z mapy, położenie geograficzne Brazylii oraz jej stolicy, przedstawia pochodzenie ludności Brazylii, podaje przyczynę wzrostu liczby ludności miejskiej Brazylii, identyfikuje konflikt interesów pomiędzy ekologicznymi skutkami wylesiania Amazonii a jej gospodarczym wykorzystaniem 	<ul style="list-style-type: none"> określa cechy rozwoju i problemy wielkich miast Brazylii, podaje przykłady wpływu warunków przyrodniczych na gospodarkę kraju 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na przykładzie Brazylii, przyczyny zróżnicowania kulturowego i etnicznego Ameryki Południowej 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia koncentrację ludności i przemysłu na południowo-wschodnim wybrzeżu Brazylii
Związek Australijski				
<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Australię i opisuje jej położenie względem zwrotnika Koziorożca, wymienia nazwy i wskazuje na mapie oceany oblewające Australię, lokalizuje na mapie wybrane obiekty geograficzne: Alpy Australijskie, Górę Kościuszki, Murray-Darling, Jezioro Eyre, wymienia nazwy charakterystycznych roślin i zwierząt Australii 	<p>pojęcia: wody artezyjskie</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia, korzystając z mapy, położenie geograficzne Australii oraz jej stolicy, lokalizuje, korzystając z mapy, wybrane obiekty geograficzne Australii (w tym pustynie i baseny artezyjskie, Wielką Rafę Koralową), wymienia przykłady osobliwości flory i fauny Australii, uzasadnia, że Australia jest najbardziej suchym kontynentem świata przedstawia, korzystając z map, rozmieszczenie upraw i chowu zwierząt, wykazuje związek gospodarki rolnej z występowaniem basenów artezyjskich, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia wpływ czynników klimatycznych na klimat Australii, wyjaśnia przyczyny suchości klimatu Australii, charakteryzuje, korzystając z map tematycznych, środowisko przyrodnicze Australii, opisuje warunki geologiczne występowania wód artezyjskich, wymienia regiony Australii o najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju gospodarczego, wyjaśnia nierównomierne rozmieszczenie ludności Australii 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek roślinności z warunkami klimatycznymi Australii, wyjaśnia rozmieszczenie obszarów o najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju gospodarki kraju, przedstawia cechy rolnictwa ekstensywnego Australii 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny występowania reliktowych gatunków zwierząt w Australii, wyjaśnia pochodzenie polskich nazw na mapie Australii, wykazuje odmienne cechy gospodarki Australii od gospodarki innych krajów wysoko rozwiniętych

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie obszary występowania wybranych bogactw mineralnych 			
Arktyka i Antarktyka				
<ul style="list-style-type: none"> lokalizuje na mapie Antarktydę i Arktykę, opisuje warunki klimatyczne obszarów polarnych, podaje przykłady roślin i zwierząt żyjących w Arktyce i Antarktyce 	<ul style="list-style-type: none"> omawia, korzystając z mapy, położenie geograficzne i granice obszarów polarnych, przedstawia cechy środowiska przyrodniczego Arktyki i Antarktyki, podaje przykłady działalności człowieka na obszarach polarnych, podaje przykłady zmian zachodzących w środowisku przyrodniczym obszarów polarnych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związek cech środowiska przyrodniczego obszarów polarnych z ich położeniem wokół biegunów, porównuje status prawny Arktyki i Antarktydy, podaje przyczyny zmian zachodzących w środowisku przyrodniczym obszarów polarnych 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje wpływ wzrostu efektu cieplarnianego na: <ul style="list-style-type: none"> wielkość i grubość pokrywy lodowej obszarów polarnych, zmiany w świecie roślin i zwierząt obszarów polarnych 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje zmiany zachodzące w środowisku przyrodniczym Arktyki i Antarktyki, wykazuje wpływ zmian zachodzących aktualnie w środowisku przyrodniczym obszarów polarnych na zmiany w skali globalnej
Problemy współczesnego świata				
<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady problemów współczesnego świata 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady problemów współczesnego świata: <ul style="list-style-type: none"> środowiskowych, społecznych, gospodarczych, politycznych 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, że większość problemów ogólnoświatowych zrodziło się jako problemy lokalne, uzasadnia potrzebę współpracy międzynarodowej w celu łagodzenia problemów światowych 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w różnych źródłach wiedzy informacji o współczesnych problemach ogólnoświatowych, w tym o aktualnych konfliktach zbrojnych